

**OLIV TALIM MUASSASALARIDA HARBIY VATANPARVARLIK
TARBIYASINI AMALGA OSHIRISHGA OID YANGICHA
YONDASHUVLAR**

Jumayev Qodir Jasur o'g'li

Buxoro davlat pedagogika instituti Harbiy ta'lim fakulteti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada yoshlarni harbiy ta'lim muassasalarida harbiy sohaga qiziqtirishning vatanparvarlik omillari haqida ma'lumotlar berilgan. Bugungi kunda yoshlarni O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmat qilish uchun tayyorlash Davlat miqyosidagi eng muhim vazifa sanaladi.

Kalit so'zlar: Ma'naviy jasorat, meros, ma'naviy tahdid, ma'rifat, ahloq, kasbiy tarbiya.

KIRISH

Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bo'yicha mamlakatimizda ham bir qancha ishlar amalga oshirilib kelinmoqda. Sababi yoshlarni harbiy vatanparvarlik ro'hida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Hozirgi murakkab globallashuv davrida, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari shiddat bilan rivojlanib borayotgan sharoitda yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bilan bog'liq dolzarb vazifalar va ularni hal yetish yo'llari, davlat va nodavlat notijorat tashkilotlari, oila, mahalla, ta'lim-tarbiya institutlarining bu boradagi roli va ahamiyatini, o'zaro hamkorligini milliy va xalqaro huquqiy normalarni hisobga olgan holda belgilab beradi.

Yangi O'zbekistonning yosh avlodini vatanparvarlik ruhida tarbiyalash muammosi mamlakatimiz taraqqiyoti yo'lidagi dolzarb masalalardan biridir. Bugungi kunda nafaqat geografik, geosiyosiy jihatdan, balki jamiyatimiz hayotining barcha jabhalarida sodir bo'layotgan global o'zgarishlar munosabati bilan bu muammo alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shunday qilib, keling, muammoni savollar bilan aniqlashga harakat qilaylik: Zamonaviy vatanparvarlik tarbiyasining maqsadlari nimadan iborat? Vatanparvarlik tarbiyasi doirasida qanday mavzular yoritilgan? Vatanparvarlik tarbiyasi darslari qanchalik tez-tez tashkil etiladi? O'zbekistondagi zamonaviy geosiyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy, millatlararo vaziyat yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash muammosini o'zgartirdi. Bunday holatning asosiy sababi, afsuski, yoshlarni mamlakatning umumiy farovonligi g'oyasi yoki shaxsiy o'sish mazmuni bilan emas, balki o'ziga jalb etadigan jamoaviy dam olish shakllarining yuqori faolligidir. qulaylik, "demokratizm", so'z va harakat erkinligi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 23- fevraldagi 140-son qaroriga binoan "Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasi" ishlab chiqilgan bo'lib ushbu konsepsiyaning 2-bobida Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning maqsadi va asosiy vazifalari aniq belgilab berilgan. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning maqsadi yoshlarda jamiyatning turli tarmoqlari, ayniqsa, harbiy soha bilan aloqador bo'lgan davlat xizmati turlarida faollik ko'rsatish, tinch va harbiy sharoitda Konstitutsiya va harbiy burchga sadoqatli bo'lish, ularda o'z yurti va xalqi taqdiri uchun yuksak mas'uliyat va javobgarlik kabi muhim xususiyatlarni shakllantirishdan iborat. Shu bilan birga millatlar orasida buzg'unchilik siyosatning olib borilish faoliyati. Xalqning tinch hayoti va mamlakat havfsizligi kafolati, mustaqil rivojlanish va ijtimoiy munosabatlarni yangilash yo'liga qadam qo'ygan yosh mamlakat mustaqiligini kuriqlaydigan Qurolli Kuchlarimizning tarixiy vazifasi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 52-moddasida yozilgan: O'zbekiston Respublikasini himoya qilish har bir O'zbekiston fuqarosning burchidir. Bu majburiyatimiz asosiy qomusimizda ham mustahkamlab o'tilgan.

Bu borada qabul qilingan 2022-2026-yil davlat dasturining 100 ta maqsadining. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tadbirlari samaradorligini oshirish. Davlatning mudofaa qobiliyatini yanada mustahkamlash, Qurolli Kuchlarning jangovar shayligini, uning imkoniyatlari va qobiliyatini kuchaytirish. Barcha bo'g'indagi hokimiyat organlari rahbarlarining qo'shinlar kundalik hayotida, harbiy shaharchalar barpo etish, ularning infratuzilmasini yaxshilash, yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda faol ishtirok etishini ta'minlash. Oliy harbiy ta'lim muassasalariga nomzodlarni saralash va tanlab olish tizimini yanada takomillashtirish kabi Mard o'g'lon haqida Mahmud Zamaxshariy yozadi: "Mard kishi mag'lub bo'lgani bilan uning martabasi past bo'lmas, mashaqqatu tashvishga giriftor bo'lsa-da, xor bo'lmas". Demak, o'sib kelayotgan yosh avlodni barkamol inson jumladan Vatanni sevadigan, vatanparvar jonkuyar sifatida tarbiyalash muhim vazifalardan sanaladi. Mana shunday dolzarb vazifaning muvaffaqiyatli amalga oshirishda asrlar sinovidan omon o'tgan, necha-necha davr kishilarini ezgu xislat va fazilatlar egasi qilib tarbiyalashga yaqindan yordam bergan buyuk allomalarimiz hayoti, ularning dunyo tamadduniga munosib ulush bo'lib qo'shilgan ma'naviy merosi, asarlaridan to'laqonli foydalanish lozim. Bunday imkoniyat faqat mustaqillik sababligina yaratildi.

Yoshlarni O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmat qilish uchun tayyorlash Davlat miqyosidagi vazifa sanaladi. Shu vazifani hal qilishda "Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik, shu jumladan fuqaro muhofazasi va tibbiy bilim asoslari bo'yicha tayyorgarlik o'quv dasturidagi majburiy fan bo'lib, umumiy o'rta, o'rta maxsus va boshlang'ich professional ta'lim muassasalarida chaqiruvga qadar tayyorgarlik o'qituvchilari tomonidan bitirish yili arafasidagi kurslardan yoki

sinflardan boshlab o‘tiladi”. Shuning uchun Vatan himoyasiga tayyorlanayotgan yoshlarimizning har biri yuksak vatanparvarlik ruhida tarbiyalanishi shart. Vatanparvarlik - yuksak insoniy fazilat hisoblanadi. Vatanparvarlik komillikning eng yorqin jihatlaridan biridir. Shuning uchun ham Hadisi Sharifda “Vatanni sevmiq - iymondandur” deb da’vat qilinadi. Vaholanki, o‘tmishda jahon sivilizatsiyasiga ulkan hissa qo‘shgan xalqning bugungi avlodlari, o‘z meroslarining jahon xalqlari tomonidan e’tirof etilishini ta’kidlab o‘tish joizdir, zero ularda bu kabi his - tuyg‘ular milliy g‘urur hamda ruhiy barkamollikka yetaklaydi, milliy o‘zligini anglashga intilishini kuchaytiradi.

Umumta’lim o‘quv muassasalarida, o‘rta maxsus va o‘rta kasb-hunar ta’limi muassasalarida o‘quvchilarni, shu jumladan oliy ta’lim dargohlarida ta’lim olayotgan talaba - yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tayyorlash endilikda ta’lim - tarbiya ishlarining barcha tizimlari orqali amalga oshirilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 16-avgustdagi PQ-3216-son qarori bilan har bir viloyatda bittadan Ichki ishlar vazirligining akademik litseylari tashkil etilgan. Prezidentimizning ushbu qaroriga asosan: 2020/2021 o‘quv yilidan boshlab Akademiya kunduzgi ta’lim shakliga qabul faqat IIV akademik litseylari, harbiy akademik litseylar bitiruvchilari tarkibidan amalga oshiriladi; Favqulodda vaziyatlar vazirligining Yong‘in xavfsizligi akademiyasi va Milliy gvardiya Harbiy-texnika institutiga o‘qishga kirishda IIV akademik litseylarining bitiruvchilari uchun ularning test sinovlari davomida to‘plash mumkin bo‘lgan eng yuqori ballning 10 foizi miqdorida qo‘shimcha ballar tarzida imtiyozli shartlar nazarda tutiladi; Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi, FVV Yong‘in xavfsizligi akademiyasi yoki MG Harbiy-texnika institutiga o‘qishga kira olmagan IIV akademik litseylari bitiruvchilari O‘zbekiston Respublikasi ichki ishlar vaziri tomonidan belgilanadigan tartibda ustunlik asosida ichki ishlar organlari xizmatiga qabul qilinadi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi bo‘yicha masalalar boshlang‘ich harbiy tayyorgarlik fanni maktabning quyi bosqichidan o‘rganish asosida harbiy sohaga yanada qiziqishlari ortib boradi. Amir Temur “Temur tuzuklari” asarida “Amr qildimki, qaysi bir amir biron mamlakatni fath etsa, yo g‘anim lashkarini yengsa, unga uch narsa bilan imtiyoz bersinlar: faxrli xitob, tug‘ va nog‘ora topshirib, uni «bahodir» deb atasinlar; uni davlat va saltanat sherigi (deb) bilib, kengash majlisiga kirgizsinlar; unga chegara viloyati topshirilsin va o‘sha yerlik amirlar unga bo‘ysunsinlar. Agar amirlardan qaysi birovi to‘rani (xon o‘g‘lini) yengsa yoki biron amirzodaga shikast yetkazsa, yo biror o‘lka xonini mag‘lub etsa, uni yuqoridagi tartibda mukofotlasinlar. **XULOSA**

Yoshlarni harbiy vatanparvarlik tarbiyasining modernizatsiyalashuvini yildan yilga katta e’tibor qaratilib kelinmoqda, bu esa Vatanparvarlik yurtimiz tinchlik-osoyishtaligini ta’minlashning garovidir. Hukamolardan biri: “Har bir millatning

saodati, davlatlarning tinch va rohati yoshlarning yaxshi tarbiyasiga bog'lidir", – demish. “Alxosil, Tarbiya biz uchun yo hayot - yo mamot, yo najot - yo halokat, yo saodat - yo falokat masalasidir” deb bejizga aytilmagan. U jamiyatni rivojlantiruvchi, shaxsni faol fuqaro maqomida o'z Vataniga fidoyi bo'lib xizmat qilishga safarbar etuvchi ichki kuch sifatida xizmat qiladi va ijtimoiy hodisa sifatida har qanday millat va davlatning yashashi va rivojlanishini mustahkamlovchi asosiy omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tashkil etilganining 30 yilligi munosabati bilan harbiylarni tabrikladi. Xalq so'zi gazetasi 2022-yil 14-yanvar №9 (8071).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning PQ-3216- sonli “Ichki ishlar organlari xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Qarori, 16.08.2017-yildagi.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 28-fevraldagi PF- 27-son Farmoni, “Insonga e'tibor va sifatli ta'lim yili” davlat dasturi. Xalq so'zi gazetasi 2023-yil, 1-mart, 42 (8385).